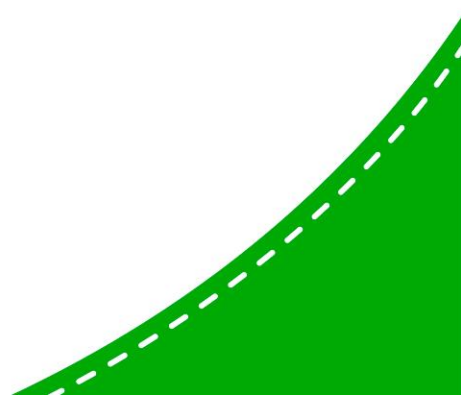

SASTAMALAN KAUPUNGIN HANKINTAOHJEET

Kaupunginhallitus 25.2.2019 § 52

Voimaantulo 1.3.2019

Sisällys

SASTAMALAN KAUPUNGIN HANKINTAOHJEET	1
1. Soveltamisala	1
2. Hankintojen keskeinen lainsäädäntö.....	1
3. Yleiset hankintaperiaatteet	1
4. Yhteishankinnat	2
5. Kilpailuttaminen.....	2
5.1. Hankinnan arvo.....	2
5.2. Pienhankinnat	4
5.3. Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat	5
6. HANKINTAPROSESSI - kilpailuttamisen tekniset vaiheet.....	6
6.1. Hankintojen valmistelu	6
6.2. Markkinavuoropuhelu.....	7
6.3. Tarjouspyyntö	7
6.4. Pakollinen ilmoitusvelvollisuus	8
6.5. Suorahankinnasta ilmoittaminen	8
6.6. Tarjousaika	9
6.7. Tarjousten vastaanotto	9
6.8. Soveltuvuuden tarkastaminen ja tarjousvertailu.....	9
6.9. ESPD	10
7. Hankintapäätös	10
8. Tiedoksianto ja muutoksenhaku	11
9. Hankintasopimus	13
10. Aikaisemman palveluhankinnan tai rakennusurakan toisinto (ns. optio)	15
11. Hankinta-asiakirjojen julkisuus	16
12. Tilaaminen ja sopimuksen toteutumisen seuranta	17
13. Hankintojen valvonta.....	17

SASTAMALAN KAUPUNGIN HANKINTAOHJEET

1. Soveltamisala

Hankinnalla tässä ohjeessa tarkoitetaan tavaroiden ja palvelujen ostamista ja vuokraamista (myös leasing-hankinnat) sekä urakalla teettämistä. Hankintalainsäädäntö velvoittaa julkisten hankintojen kilpailuttamiseen sekä kilpailumenettelyyn osallistuvien tasapuoliseen ja syrjimättömään kohteluun. Kaupunkikonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvoitetta. Hankinnan säilyminen kaupunkikonsernin sisäisenä sidosyksikköhankintana arvioidaan hankintalain 15 §:n ja voimassa olevan oikeuskäytännön perusteella.

2. Hankintojen keskeinen lainsäädäntö

- [Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista \(1397/2016\)](#)
- [Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista \(1398/2016\)](#)
- [Tilaajavastuulaki \(1233/2006\)](#)
- [Kuntalaki \(410/2015\)](#)
- [Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta \(621/1999\)](#)
- [Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa \(13/2003\)](#)
- [Laki varallisuusosoikeudellisista oikeustoimista \(228/1929\)](#)

3. Yleiset hankintaperiaatteet

Avoimuus, tasapuolisuus, syrjimättömyys, suhteellisuus

Hankinnat suoritetaan taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti huomioiden seuraavat asiat:

- avoimuus ja läpinäkyvyys (hankinnoista tiedottaminen riittävän laajasti)
- tasapuolisuus ja syrjimättömyys ehdokkaiden ja tarjoajien kesken hankinnan eri vaiheissa
- kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen (kilpailuttamismahdollisuuksien käyttäminen)
- suhteellisuus (vaatimusten suhteuttaminen tavoiteltavaan päämäärään)
- ympäristövaikutukset (tuotteiden ja palvelujen koko elinkaarivaikutukset, energiatehokkuus, kuljetusketjut, hiilijalanjälki)

- sosiaali- ja työlainsäädäntöön vaatimukset (työllisyysmahdollisuudet, saavutettavuus, esteettömyys, eettisyys)

Hankinnat on kilpailutettava hankintalain edellyttämällä tavalla hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävän laajasti. Kokonaan ilman tarjouskilpailua hankinta saadaan tehdä vain erityisistä ja perustelluista syistä, joita voivat olla esim. hankinnan vähäinen arvo, hankinnan kiireellisyys ja/tai kilpailuttamisesta aiheutuvat suhteettoman korkeat kustannukset hankinnan arvoon nähden.

4. Yhteishankinnat

Hankinnat toteutetaan joko yhteishankintana (esimerkiksi koko kaupunkikonsernia koskeva hankinta, tai liittyminen ulkopuoliseen yhteishankintaan kuten KL-Kuntahankinnat Oy:n kilpailuttamaan hankintaan) tai erillishankintoina. Toimialojen on noudatettava yhteishankintoja koskevia sopimuksia. Yhteishankintasopimusten niin sanottu ohi ostaminen on ehdottomasti kielletty ja hankinnoista vastaavat ovat vastuussa myös siitä, ettei sopimusrikkomuksia tapahdu. Erillishankinnoista vastaa hankinnan suorittava toimiala. Päätös erillishankinnasta tehdään toimialalla vahvistettujen hankintavaltuuksien mukaisesti. Niin sanotuilta ”kiertäviltä kaupustelijoilta” tehtävissä hankinnoissa on noudatettava erityistä harkintaa.

Mikäli yli 10 000 euron hankintaa ei toteuteta kaupungin omana hankintana ja kilpailutuksena, on tämä hankintapäätöksessä erikseen perusteltava.

5. Kilpailuttaminen

Kaikissa Sastamalan kaupungin hankinnoissa käytetään pääsääntöisesti sähköistä Cludia-kilpailutusjärjestelmää. Pienhankinnoista ohjeistetaan erikseen kohdassa 5.2.

5.1. Hankinnan arvo

Kynnysarvoja ja toimivaltakysymyksiä arvioitaessa hankinnan arvo määritetään kaikkien niiden kustannusten mukaan (alv 0 %), jotka hankinnasta aiheutuvat hankintayksikölle. Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena käytetään suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidennysehdot

sekä ehdokkaille tai tarjoajille mahdollisesti maksettavat palkkiot ja maksut. Määräaikaisissa sopimuksissa ennakoitu arvo lasketaan koko sopimus- ja mahdollisen optiokauden ajalta; toistaiseksi voimassa olevien sopimusten arvo lasketaan 48 kuukauden ajalta. On kuitenkin huomattava, että jos hankintayksiköllä on usein toistuvia hankintoja, jotka yksittäisinä hankintoina alittavat kansallisen kynnsarvon, mutta yhteenlaskettuna ylittävät sen, on ne kilpailutettava hankintalain mukaan. Hankintojen pilkkomiskielto on edelleen voimassa, eli hankintaa ei saa lain soveltamisen välttämiseksi pilkkoa keinotekoisesti tai vähempiarvoisiin osiin.

1. Kansallisen kynnsarvon alittavat hankinnat ns. pienhankinnat (alin raja 60 000 €)

2. Kansallisen kynnsarvon ylittävät hankinnat, kynnsarvot:

- Tavara- ja palveluhankinnat 60 000 €
- Sosiaali- ja terveydenhoitopalvelut 400 000 € (Hankintalaki, liite E 1–4)
- Erityiset palvelut 300 000 € (Hankintalaki, liite E 5–15)
- Rakennusurakat 150 000 €
- Käyttöoikeussopimukset 500 000 €

3. EU-kynnsarvon ylittävät hankinnat

Euroopan yhteisöjen komissio tarkistaa kynnsarvot asetuksella pääsääntöisesti kahden vuoden välein. Nykyiset julkisia hankintoja ja kuntia koskevat EU-kynnsarvot ovat 1.1.2018 alkaen:

- Tavara- ja palveluhankinnat 221 000 €
- Suunnittelukilpailut 221 000 €
- Rakennusurakat 5 548 000 €

Erityisalojen hankintalain EU-kynnsarvot

- Tavara- ja palveluhankinnat 443 000 €
- Suunnittelukilpailut 418 000 €
- Rakennusurakat ja käyttöoikeussopimukset 5 548 000 €

5.2. Pienhankinnat

Pienhankintoihin eli kansalliset kynnsarvot alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia (hankinta-oikaisua lukuun ottamatta), mutta myös näihin sovelletaan hallintolakia ja hyvän hallinnon yleisiä periaatteita. Myös pienhankintojen kilpailuttaminen on toteutettava avoimesti, syrjimättömästi, tasapuolisesti sekä suhteellisuusperiaatetta noudattaen. Lisäksi on pyrittävä käyttämään hyväksi olemassa olevat markkinat hankinnan kohteeseen ja arvoon nähden tarkoituksenmukaisella tavalla. Pienhankintojen muutoksenhakekeinoina ovat hankinta-oikaisu ja kuntalain mukainen oikaisuvaatimus. Pienhankinnat eivät kuulu markkinaoikeuden toimivaltaan.

Pienhankinnoissa noudatettava menettely:

Pääsääntöisesti myös pienhankinnat on kilpailutettava. Pienhankinnan voi jättää kilpailuttamatta vain perustellusta, erityisestä syystä.

Pienhankintojen kilpailutuksessa käytetään sähköistä Cludia-pienhankintapalvelua: tarjouspyynnössä määritellään hankinnan kohteet ja vaatimukset määrämuotoisesti, mutta kevennettyin menetelmin. Tarjouspyynnöt julkaistaan tarjoajille sähköisessä toimittajaportaalissa joko avoimena tai rajoitettuna; myös tarjoukset jätetään samassa portaalissa, jonka käyttö on tarjoajille maksutonta. Pienhankinnoissa tarjousajalle ei ole säädetty vähimmäismääräaika.

TAVARA- JA PALVELUHANKINNAT

Tavarahankinnan arvo	Menettelytapa
alle 10 000 €	Hinnan kohtuullisuus selvitettävä, viranhaltijapäätös oikaisuvaatimusohjeineen tai muu dokumentoitu tilaus
10 000 – alle 30 000 €	Kilpailutus Cludia-pienhankintapalvelussa, viranhaltijapäätös oikaisuvaatimusohjeineen
30 000 – alle 60 000 €	Kilpailutus Cludia-pienhankintapalvelussa ja/tai Hilmassa, viranhaltijapäätös oikaisuvaatimusohjeineen

Asiantuntija- ja muun palveluhankinnan arvo

Menettelytapa

alle 60 000 €

Kilpailuttamisesta päättää hallintosäännön perusteella hankintatoimivaltainen viranomainen, suora hankinta vain erityisestä syystä, viranhaltijapäätös oikaisuvaatimusohjeineen

Muut pienhankinnat

- Sosiaali- ja terveydenhoitopalvelut alle 400 000 € (Hankintalaki, liite E 1–4 kohdan sote-palvelut)
- Erityiset palvelut alle 300 000 € (Hankintalaki, liite E 5–15 kohdan palvelut)
- Rakennusurakat alle 150 000 €
- Käyttöoikeussopimukset alle 500 000 €

Kilpailuttamisesta päättää hallintosäännön perusteella hankintatoimivaltainen viranomainen, suora hankinta vain erityisestä syystä, viranhaltija- tai viranomaispäätös oikaisuvaatimusohjeineen.

5.3. Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat

Kansallisissa hankinnoissa on kilpailuttamisvelvoite ja kansallinen ilmoitusvelvoite, mutta ne voidaan hoitaa joustavammin säännöksiin kuin EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat. Kansalliset hankinnat kilpailutetaan käyttämällä menettelyä, joka on hankintalain yleisten periaatteiden mukainen (esimerkiksi siten, ettei syrji tai estä tasapuolista osallistumista hankintamenettelyyn). Kansallisissa hankinnoissa voi käyttää samanlaisia menettelyjä kuin EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa, mukauttaa niitä tai käyttää menettelyä, jonka on itse määritellyt. Koska laissa ei määritellä käytettävää kansallista hankintamenettelyä lainkaan, hankintayksikön on kuvattava käyttämänsä hankintamenettely hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä. Kuvauksessa on kerrottava, miten hankintamenettely kokonaisuudessaan etenee. Kuvauksessa on

hyvä mainita esimerkiksi, sisältääkö menettely tarjoajien määrän rajoittamista tai neuvotte-
lukierroksia, missä vaiheessa tarjoajan odotetaan toimittavan dokumentteja tai tarjous han-
kintayksikölle ja minkälaisia vaatimuksia menettelyyn yleisesti liittyy. Kansallisissa hankinta-
menettelyissä on käytössä sähköinen Cludia-kilpailutusjärjestelmä. Kansallisista hankinnoista
on mahdollisuus tehdä hankintaoikaisuvaatimus ja valitus markkinaoikeuteen.

EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat on kilpailutettava hankintadirektiivien mukaisilla kilpai-
luttamismenettelyillä ja niitä koskee EU-laajuinen ilmoitusvelvoite. EU-hankinnoissa tarjous-
pyynnön pitää olla heti saatavilla sähköisenä hankintailmoituksen julkaisemishetkestä ja
10/2018 lähtien tarjous tulee voida antaa sähköisesti. EU-kynnysarvot ylittävissä hankintame-
nettelyissä on käytössä sähköinen Cludia-kilpailutusjärjestelmä. EU-hankinnoista on mahdol-
lisuus tehdä hankintaoikaisuvaatimus ja valitus markkinaoikeuteen.

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa hankintasopimus voidaan tehdä hankintakokonaisuus-
tena tai jakaa hankintasopimus erillisiin osiin. Tämä hankintayksikön mahdollisuus liittyy lain
tavoitteeseen pienten ja keskisuurten yritysten aseman parantamiseksi julkisissa hankin-
noissa. Hankinnan jakaminen osiin on erotettava hankintalain 31 §:n mukaisesta hankintojen
kielletystä pilkkomisesta. Pilkkomiskiellon vastaisesta menettelystä on kyse silloin kun lain so-
veltamisen välttämisen tarkoituksessa pilkotaan hankinta eriin ja lasketaan ennakoitu arvo
poikkeuksellisin menetelmin. Kun hankinta jaetaan osiin siten, että kokonaisuuden eri osista
voi suorittaa esimerkiksi erillisen kilpailutuksen, jakaminen ei vaikuta hankintakokonaisuuden
ennakoituun arvoon, sillä kaikki hankintakokonaisuuden osat on otettava huomioon ennakoi-
tua arvoa laskettaessa.

6. HANKINTAPROSESSI - kilpailuttamisen tekniset vaiheet

6.1. Hankintojen valmistelu

Kilpailun edellytysten luominen alkaa hankinnan tarveselvityksellä ja suunnittelulla. Hankin-
nan sisällön määrittelyn lisäksi tulee varmistua siitä, että hankinnan keskeiset osatekijät (ku-
ten hankintamenettely, sopimusehdot, valinta- ja arviointiperusteet) on mietitty valmiiksi ja
että ne eivät suosi tai syrji markkinoilla toimijoita. Hankinnan suunnittelu on myös varainkäy-
tön suunnittelua, joten hankinnan arvo, käytettävissä olevat määrärahat ja muut talousar-
viomääräykset on selvitettävä huolellisesti.

6.2. Markkinavuoropuhelu

Markkinoilla tarjolla olevien vaihtoehtojen kartoittaminen ja vuoropuhelu yrittäjien kanssa ennen tarjouskilpailua on sallittua ja suositeltavaa. Toimittajat voivat kommentoida suunniteltua tarjouspyyntöä ja siihen liittyviä vaatimuksia, mutta vuoropuhelun on oltava tasapuolista. Suositeltavaa on, että markkinavuoropuhelusta julkaistaan avoin ilmoitus HILMAssa.

6.3. Tarjouspyyntö

Tarjoukset on pyydetävä saman sisältöisinä ja tarjouspyyntö on laadittava niin selkeäksi, että siihen perustuvat tarjoukset ovat keskenään vertailukelpoisia.

Tarjouspyynnön vähimmäisisältö:

- hankintayksikön tiedot
- hankinnan kohde ja sisältö
- sovellettava hankintamenettely, myös pienhankinnoissa
- sopimuskausi, mahdolliset optiot
- tarjoajan soveltuvuus- ja vähimmäisvaatimukset (tarjoajan ja tarjouksen kelpoisuuteen liittyvät perusvaatimukset, yleinen luotettavuus, taloudellinen asema sekä tekniset ja muut (esimerkiksi ammatilliset) edellytykset sekä tarjouspyynnön mukaisuus; tilaaja-vastuulain (1233/2006) mukaisten vaatimusten täytyminen, EU-hankinnoissa ESPD
- tarjouksen valintaperusteen kaikki vertailukriteerit: palveluhankinnoissa AINA kokonaistaloudellinen edullisuus (halvin hinta ei hankintalain mukainen valintaperuste). Käytännössä vertailuperusteena voidaan edelleen käyttää halvinta hintaa tai kustannuksia, mutta hankintapäätöksessä on perusteltava, miten hankinnan laadulliset vaatimukset täyttyvät tai miten laadulliset näkökohdat on huomioitu hankittavassa kokonaisuudessa
- vaadittavat huoltoja käyttöohjeet, koulutukset, varaosien saanti, huolto- ja korjausmahdollisuudet ym. hankinnan toteuttamiseen oleellisesti vaikuttavat asiat
- hinta ja kaupalliset ehdot (kokonaishinta tai/sekä eri osa-alueiden hinnat, sitovuus ja korotusperusteet), mahdolliset häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskevat vaatimukset toiminnan/toimitusten varmistamiseksi
- laskutus- ja maksuehdot
- sopimusmenettely ja -ehdot, erimielisyyksien ratkaiseminen

- tarjousasiakirjojen julkisuus
- tarjouksen toimittaminen: tarjouksen jättöaika, -osoite
- tarjouksessa tarvittavat tunnistetiedot
- tarjouksen antajan sähköiset yhteystiedot hankintapäätöksen tiedoksianto varten tilaajan tiedot (lisätietojen antaja, yhteystiedot ja mahdolliset eri osoitteet)
- liiteluettelo ja liitteet
- päiväys ja allekirjoitus

6.4. Pakollinen ilmoitusvelvollisuus

Kaikista EU-hankinnoista ja kansallisen kynnysarvon ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa, [HILMA](#)ssa (kansalliset hankinnat) ja TEDssä (EU-hankinnat). Ilmoitukset näihin menevät Cludia-kilpailutusjärjestelmän kautta.

Kun EU-kynnysarvon ylittävästä hankinnasta on tehty sopimus (mukaan lukien suora hankinnat), tai hankinta on keskeytetty, on siitä tehtävä jälki-ilmoitus. Jälki-ilmoitusvelvollisuus koskee myös hankintoja, joista on julkaistu pelkästään ennakoilmoitus eikä lainkaan hankintailmoitusta.

6.5. Suorahankinnasta ilmoittaminen

Hankintayksikkö voi julkaista vapaaehtoisesti ilmoituksen aiotusta EU-kynnysarvon ylittävästä suorahankinnasta ennen hankintasopimuksen tekemistä. Mahdollinen valitus aiotusta suorahankinnasta on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta. Mikäli asiasta ei valiteta 14 päivän kuluessa, suorahankinnasta tulee lainvoimainen, eikä hankintasopimuksen sitovuuteen voida enää muutoksenhauulla puuttua. Ilmoituksen tekemistä EU-kynnysarvon ylittävässä suorahankinnoissa edellytetään. EU-kynnysarvot ylittävässä suorahankinnassa on noudatettava erityistä harkintaa.

6.6. Tarjousaika

Pienhankinnoissa ja kansallisissa hankinnoissa tarjousajalle ei ole säädetty vähimmäismääräaika. Ehdokkaille on kuitenkin varattava kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen ottaen huomioon muun muassa hankinnan laajuus ja laatu. Kohtuullinen aika voi olla tarjouskohteesta riippuen 2-4 viikkoa.

EU-kynnysarvot ylittävissä menettelyissä on tarjousajalle säädetty vähimmäismääräajat, jotka vaihtelevat hankintamenettelykohtaisesti. Lisätietoa hankinnat.fi -verkkosivustolta.

6.7. Tarjousten vastaanotto

Tarjoukset vastaanotetaan pääsääntöisesti sähköisesti Cludia-kilpailutusjärjestelmän kautta. Muulla tavoin toimitetut (ei kuitenkaan henkilökohtaiseen postiin tai sähköpostiin, vaan yleiseen ja neutraaliin sähköpostiin tai paikkaan, kuten kirjaamo) tarjoukset kirjataan (tarjouksen saapumisaika ja vastaanottajan nimi). Tarjoukset pysyvät suljettuina ja niiden vastaanotto on järjestettävä siten, ettei tarjousehtojen salaisuutta vaaranneta. Tarjoukset avataan hankintayksikössä ja avaustilaisuudesta laaditaan allekirjoitettu avauspöytäkirja, johon liitetään saadut tarjoukset.

6.8. Soveltuvuuden tarkastaminen ja tarjousvertailu

Tarjoukset, jotka eivät täytä soveltuvuusehtoja tai eivät vastaa tarjouspyyntöä, suljetaan pois kilpailusta ennen vertailua. Lisäksi hankintalain 80 §:ssä lueteltuihin rikoksiin syyllistynyt tarjoaja on suljettava tarjouskilpailun ulkopuolelle. Tarjouskilpailusta tulee sulkea pois sellainen tarjoaja, jolla muun muassa ei voida katsoa olevan teknisiä tai taloudellisia edellytyksiä hankinnan toteuttamiseen, tai joka on laiminlyönyt verojen tai lakisääteisten sosiaalimaksujen suorittamisen (hankintalaki 81§). Tarjouskilpailusta poissulkemisesta on tehtävä erillinen, perusteltu päätös.

Soveltuvuusarvioinnin läpäisseet tarjoukset otetaan huomioon tarjousvertailussa. Tarjousten vertailu tulee suorittaa tarjouspyynnössä kuvatuilla perusteilla ja kaikilla tarjouspyynnössä

kuvatuilla kriteereillä. Vertailusta tulee käydä selkeästi ilmi, miten kutakin annettua perustetta ja kriteeriä on sovellettu. Pelkkä numeerinen kuvaus eri tarjoajien saamista pisteistä ei ole riittävää, vaan on kuvattava, miten kunkin tarjoajan pistemäärä on muodostunut.

Poikkeuksellisen alhaisen hinnan selvitysvelvollisuus:

- hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista aina, kun tarjous vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta
- poikkeuksellisuuden arvioiminen on hankintayksikön harkintavallassa, arviointiperusteina esim. hankinnan laatu, laajuus, oikeudelliset, taloudelliset ja tekniset tekijät, muiden tarjoajien antamat hinnat, toimialan tyypillinen hinnoittelurakenne
- poikkeuksellisen alhainen hinta tarjouksen hylkäysperuste, jos annettu selvitys eivät tyydyttävästi selvitä tarjottujen hintojen ja kustannusten alhaista tasoa

6.9. ESPD

EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tarjoajan soveltuvuusvaatimusten sekä pakollisten ja harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden täyttymisen osalta, soveltuvuuden alustavana näyttönä on **käytettävä** yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa: ESPD (European Single Procurement Document). ESPD-lomake on pääosiltaan tyhjentävä lista soveltuvuusvaatimuksista. Poissulkemisperusteiden täyttymistä tai täyttymättä jättämistä koskevat ajantasaiset asiakirjat vaaditaan vain tarjouskilpailun voittaneelta tarjoajalta.

7. Hankintapäätös

Hankintamenettelyn päättävästä ratkaisusta tulee aina tehdä kirjallinen hankintapäätös, lukuun ottamatta pienhankintoja, joista ohjeistus kohdassa 5.2. Hankintayksikön tulee joko hankintapäätöksessä tai siihen liittyvissä muissa asiakirjoissa kertoa ratkaisuun vaikuttaneet seikat sellaisella tarkkuudella, että ehdokas tai tarjoaja voi päätöksen ja sen perustelujen nojalla arvioida, onko hankintamenettelyssä noudatettu lain velvoitteita.

Päätöksenteon valmistelemiseksi kelpoisuusehdot täyttävistä tarjouksista laaditaan tarjousvertailu etukäteen tarjouspyynnössä ilmoitettujen vertailukriteerien mukaisesti. Niin sanotut tinkimiskierrokset ovat kiellettyjä. Hankintapäätöksen pitää perustua tarjouspyynnössä mainittuun mukaisesti kokonaistaloudellisesti edullisimpaan tarjoukseen.

Hankintapäätöksen vähimmäisisältö:

- hankinnan nimi ja sopimuskausi
- asiaesittely, perusteet
- hankintasopimuksen kohde, laajuus
- käytetty hankintamenettely, arvo, ilmoittaminen ja tarjousaika määräaikaan mennessä saadut tarjoukset
- osatarjousten mahdollisuus, perustelut hankinnan jakamatta jättämiselle
- soveltuvuus- ja vähimmäisvaatimukset
- pakollisten tai harkinnan varaisten poissulkemisperusteiden taikka soveltuvuutta koskevien vaatimusten perusteella menettelystä pois suljettujen ja menettelyyn valittujen ehdokkaiden ja tarjoajien nimet sekä hylkäys- tai valintaperusteet
- kokonaistaloudelliset valintaperusteet, tarjousten arviointi ja vertailu
- tieto asiakirjojen julkisuudesta
- päätös
- päiväys, allekirjoitus
- muut tiedot: tiedoksianto, pöytäkirjan nähtävillä olo, lisätietojen antaja, liitteet

Hankintapäätös annetaan tiedoksi tarjouksen tekijöille pöytäkirjanotteella (päätös, perustelut, vertailu) hallintolain mukaisesti tai hankintalain mukaisena sähköisenä tiedoksiantona, hankintayksikön valinnan mukaan.

Päätökseen on liitettävä asianmukaiset muutoksenhakuohjeet:

- kansalliset kynnsarvot alittavissa (pien)hankinnoissa liitetään mukaan kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje ja hankintaoikaisuohje
- kansalliset ja EU-kynnsarvot ylittävissä hankinnoissa liitetään mukaan hankintaoikaisuohje ja valitusosoitusohje markkinaoikeudelle

8. Tiedoksianto ja muutoksenhaku

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön asianosainen voi tehdä hankintayksikölle kirjallisen vaatimuksen hankintaoikaisusta (14 päivän

sisällä päätöksen tiedoksiannosta). Hankintayksikkö voi myös itse poistaa virheellisen päätöksensä tai peruuttaa muun hankintamenettelyssä tehdyn ratkaisun ja ratkaista asian uudelleen (90 päivän sisällä päätöksen tekemisestä). Hankintalain mukainen hankintaoikaisuvaatimus tehdään päätöksen tehneelle hankintayksikölle. Kun kyseessä on toimitelimen tekemä päätös, päätöksen hankintaoikaisuvaatimuksen johdosta antaa kyseessä oleva toimielin. Kun kyseessä on viranhaltijapäätös, päätöksen hankintaoikaisuvaatimuksen johdosta antaa toimielin, jonka alainen päätöksen tehnyt viranhaltija on. Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muihin hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voi hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen; yleistä valitusoikeutta ei kuitenkaan ole. Valittaminen on mahdollista, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 25 pykälän mukaiset kynnyksarvot. Hankinnoissa on aina 14 päivän odotusaika päätöksen tiedoksisaannista. Hankintalain mukainen sähköinen tiedoksianto poikkeaa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) mukaisesta sähköisestä tiedoksiannosta.

Sähköistä yhteystietoa käytettäessä ehdokkaan ja tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä oheisasiakirjoineen tiedon sinä päivänä, jolloin mainitut asiakirjat sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Sähköisellä viestillä ja sähköisellä asiakirjalla tarkoitetaan samaa kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa.

Sähköisessä asioinnissa päätöksen tiedoksisaantiajankohtana pidetään siis viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin. Vastaanottajan vastanäyttömahdollisuuksien helpottamiseksi hankintayksikön velvollisuutena on sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä merkitä lähettämäänsä viestiin erikseen tieto viestin lähettämispäivästä. Näin ollen vastaanottaja voisi viestin saatuaan varmistua siitä, että mitään erityistä viivästystä viestin lähettämisen ja vastaanottamisen välisenä ajankohtana ei ole tapahtunut. Päätöksen tiedoksiantoaika on seitsemän (7) päivää kirjeitse lähetettyä pöytäkirjaotetta käytettäessä.

Kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa on odotettava päätöksen lainvoimaisuutta, jos päätökseen on haettu markkinaoikeudelta muutosta. Markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

9. Hankintasopimus

Hankintasopimus syntyy vasta sopimuksen allekirjoittamisella (hankintasopimus ei synny vielä hankintapäätöksellä).

Ennen sopimuksen allekirjoittamista tilaajan on pyydettävä ja toimittajan annettava tilaajan selvitysvelvollisuutta koskevan lain (1233/2006) mukaiset selvitykset:

1. Kaupparekisteriote
2. Todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus ja selvitys siitä, että verovelkaa koskeva maksusuunnitelma on tehty. Samalla todistuksella ilmoitetaan myös, onko yritys arvonnisäverovelvollisten rekisterissä, ennakkoperintärekisterissä tai työnantaja-rekisterissä.
3. Todistus eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai selvitys erääntyneiden eläkevakuutusmaksujen maksusopimuksesta
4. Selvitys työhön sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista
5. Selvitys lakisääteisen työterveyshuollon järjestämisestä.

Rakentamistoiminnan osalta pyydetään myös selvitys voimassa olevasta tapaturmavakuutuksesta.

Luotettavana selvityksenä hyväksytään myös tilaajavastuu.fi / Luotettava Kumppani -raportit, jotka sisältävät kaikki tilaajavastuulain edellyttämät selvitykset.

Yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimussuhteen aikana sopimuspuolen on toimitettava edellä 13 kohdissa tarkoitetut todistukset tai tiedot 12 kuukauden välein. Veloitteen laiminlyönnistä voidaan määrätä sopimuskohtainen laiminlyöntimaksu.

Hankintalain 88 §:n velvoite rikostaustan tarkastamisesta EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa ennen hankintasopimuksen tekemistä:

Hankintayksikkö pyytää hankintapäätöksen jälkeen sopimustoimittajaksi valittavalta asiaan kuuluvat rikosrekisteriotteet. Yritys tai henkilö itse pyytää oikeusrekisterikeskukselta rikosrekisteriotteen jokaisesta henkilöstä, joka on ehdokkaan tai tarjoajan hallinto-, johto-, tai valvontaelimen jäsen tai käyttää edustus-, päätös-, tai valvontavaltaa kyseisessä yrityksessä tai yhteisössä; otteen luovuttaminen edellyttää kyseessä olevan henkilön suostumusta. Rikosrekisteriotteet toimitetaan pyydettyyn postiosoitteeseen kirjeitse. Rikosrekisteriotteen tiedot ovat salassa pidettäviä eikä niistä saa ottaa jäljennöstä tai tallentaa eikä ilmaista tietoja ulkopuolisille. Tarkistamisen jälkeen otteet on hävitettävä tai palautettava henkilölle, jota se koskee. Esitetty rikosrekisteriote ei saa olla kahtatoista kuukautta vanhempi. Jos otteita ei toimiteta tai jos niistä ilmenee jokin pakollinen poissulkemisperuste, ei sopimusta voida allekirjoittaa.

Hankintasopimuksen laatiminen

Kansalliset ja EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnoista tulee tehdä kirjallinen hankintasopimus, samansisältöinen sopimuskappale kullekin sopijapuolelle. Pienhankinnasta tehdään hankintasopimus, mikäli hankinnan laatu tai laajuus sitä edellyttää. Sopimuksen on oltava sopimusoi-keudellisesti, taloudellisesti ja hankinnan kohteen kannalta tarkoituksenmukainen ja kattava; pohjana tarjouspyyntö ja tarjous, lisänä soveltuvuuden mukaisesti alan yleiset sopimusehdot.

Hankintasopimuksen vähimmäissisältö:

1. Sopimuksen osapuolet, Yhteyshenkilöt
2. Hankintapäätös (johon sopimus perustuu)
3. Sopimuksen kohteena oleva tavara/palvelu
4. Sopimuksen laajuus (esim. rajaukset, hankinnassa mukana olevat tahot)
5. Sopimuskausi / toimitusaika; toistaiseksi voimassaolevan sopimuksen irtisanomisehto
6. Oikeudet ja velvollisuudet (mm. tilaajavastuu, raportointi, reklamaatioiden käsittely)
7. Ehdot (hinnat ja kaupalliset ehdot, maksuehto ja viivästyskorko, palvelua koskevat ehdot, tilaus- ja toimitusehdot, muut ehdot (esim. JYSE, JIT, YSE, KSE, KE), mahdolliset häiriötilanteita a poikkeusoloja koskevat ehdot toiminnan/toimitusten varmistamiseksi

8. Tietosuoja-asetuksen asettamien vaatimusten huomioiminen: Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta (EU 679/2016) sovelletaan kansallisesti 25.5.2018 alkaen henkilö-tietojen käsittelyyn sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.
9. Tarkastusoikeus / -velvollisuus
10. Viivästykset ja muut sopimusrikkomukset, niistä ilmoittaminen ja seuraukset
11. Sopimusta koskevien erimielisyyksien ratkaiseminen
12. Sopimusasiakirjat ja niiden julkisuus
13. Sopimusasiakirjojen pätevyysjärjestys (esim. 1. Sopimus, 2. Tarjouspyyntö, 3. JYSE 2014, 4. Tarjous)
14. Päiväys ja allekirjoitukset

10. Aikaisemman palveluhankinnan tai rakennusurakan toisinto (ns. optio)

Suorahankinta on mahdollista, kun kyse on alkuperäisen toimittajan kanssa tehtävästä uudesta rakennusurakkasopimuksesta tai palveluhankinnasta, joka vastaa aikaisemmin tehtyä rakennusurakkaa tai palveluhankintaa. Tällaisesta uudesta entisen palveluhankinnan tai rakennusurakan toisinnosta eli suorahankintana tehtävästä mahdollisesta lisätilauksesta käytetään usein myös nimitystä optio.

Edellytyksenä on, että alkuperäistä hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa on mainittu mahdollisesta myöhemmästä suorahankinnasta ja että lisäpalvelun tai uuden rakennusurakan ennakoitu arvo on otettu huomioon laskettaessa alkuperäisen sopimuksen kokonaisarvoa.

Eli toisin sanoen, lisätilausta koskeva suorahankinta on mahdollinen silloin, kun alkuperäisessä palveluhankinta- tai rakennusurakkasopimuksessa on jo kilpailutettu pituudeltaan määrätty optioehto, joka on huomioitu alkuperäisessä tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa sekä sopimuksen arvon laskemisessa.

Option käyttöön liittyy kolmen vuoden aikarajoitus. **Päätös option käyttämisestä pitää tehdä kolmen vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä, vaikka optio tosiasiallisesti käytettäisiinkin vasta myöhemmin esimerkiksi neljän vuoden kuluessa alkuperäisen sopimuksen tekemisestä.** Tarjoajien tasapuolisen aseman turvaamiseksi, optioiden tulee olla ennalta ajallisesti ja sisällöllisesti määriteltyjä, yleisten sisällöltään täsmentymättömien lisätilausten tekeminen suorahankintana ei ole mahdollista (ks. esim. MAO 519-520/11).

11. Hankinta-asiakirjojen julkisuus

Hankintaa koskevat asiakirjat tulevat julkisiksi, kun hankintaa koskeva sopimus on tehty. Tarjousasiakirjojen julkisuutta säätelee laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) siten kuin julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007) 84 §:ssä säädetään, esimerkiksi:

- tarjouspyyntö on julkinen, kun se on allekirjoitettu
- hankintapäätös tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai lautakunnan kokouspöytäkirja on tarkastettu
- vertailuasiakirja tulee julkiseksi, kun sopimus on tehty
- Hankinta-asiakirjat eivät ole julkisia ennen hankintapäätöstä.

Hankinta-asiaa käsittelevän toimielimen esityslistaan, joka julkaistaan ennen kokousta, ei tule kirjata esittelijän ehdotusta, vaan ehdotus annetaan kokouksessa. Esittelijän ehdotus voidaan toimittaa toimielimen jäsenille esimerkiksi esityslistan erillisenä ei-julkisena liitteenä.

Asianosaisella on oikeus saada tieto asiakirjoista jo ennen niiden julkiseksi tuloa, jos on kyse asiasta, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Liikesalaisuuden piiriin kuuluvat tiedot eivät ole julkisia. Tästä syystä tarjoajan tulee tarjouksessaan määritellä selkeästi liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvat tiedot. Tarjotun palvelun kokonaishinta ei kuitenkaan ole liike tai ammattisalaisuus.

Hankinnan keskeyttäminen tarkoittaa, ettei jo aloitettua hankintaprosessia saateta loppuun, vaan prosessi keskeytetään ja jätetään hankinta tekemättä, tai käynnistetään täysin uusi hankintaprosessi. Hankinta voidaan keskeyttää hankintalain 125 pykälän perusteella vain todellisesta ja perustellusta syystä. Hankinnan keskeyttämistilanteessa asianosaisen tiedonsaantiintressi ei pääosin koske kilpailevia tarjouksia, vaan hankintayksikön keskeyttämispäätöstä ja sen perusteluita. Tarjousasiakirjat tulee pitää salassa julkisuuslain 24 pykälän 1 momentin 17 kohdan perusteella aina siihen saakka, kunnes hankintayksikkö on tehnyt ratkaisunsa keskeyttämisen jälkeisessä hankintamenettelyssä tai päättänyt luopua hankinnasta. Tarjouksien salassa pitäminen takaa sen, ettei niiden paljastuminen anna etua kilpailijoille mahdollisessa uudessa tarjouskilpailussa.

12. Tilaaminen ja sopimuksen toteutumisen seuranta

Tilattaessa tavaraa tai palvelua käytetään voimassa olevia sopimustoimittajia ja tilauksen yhteydessä ilmoitetaan sähköisen laskutuksen tiedot. Erityisesti tavaraa, mutta myös palvelua, vastaanottaessa on toimituksen oikeellisuus (määrä, laatu ja kunto) tarkistettava ja mahdollisista virheistä reklamoitava kirjallisesti viipymättä.

13. Hankintojen valvonta

Kilpailuja kuluttajavirasto valvoo hankintalain noudattamista; ensisijaisesti valvonnan tarkoituksena on puuttua säännösten vastaisiin suoraankintoihin, joista ei ole lainkaan ilmoitettu, sekä muihin merkittäviin suoraankintoihin rinnastuviin menettelyltään karkeasti virheellisiin tai syrjiviin hankintoihin. Kilpailuja kuluttajavirasto selvittää kilpailunrajoituksia sekä omaaloitteisesti että toimenpidepyyntöjen perusteella. Kilpailuja kuluttajavirasto voi toimenpidepyynnön johdosta ja havaittuaan hankintayksikön rikkoneen tai laiminlyöneen hankintalain säännösten noudattamisen kiinnittää hankintayksikön huomioita hyvän hallinnon vaatimukseen, saattaa tämän tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä tai antaa tälle huomautuksen. Ratkaisu ei ole valituskelpoinen päätös. Tarvittaessa virasto tekee markkinaoikeudelle esityksen siitä, että tuomioistuin määräisi kilpailusääntöjä rikkoneelle seuraamusmaksun.